

Åfjord kommune
Øvre Årnes 7
7170 ÅFJORD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Thomas Møller, 74 16 81 26

Uttalelse til kommunal planstrategi 2020 - 2023 - Åfjord kommune

Statsforvalteren har mottatt ovennevnte planstrategi til uttalelse. Under følger innspill til strategien på Statsforvalterens ulike fagområder:

Overordnede føringer

I planstrategien vises det til kommunesammenslåingen mellom Roan og Åfjord og at denne gir et generelt behov for samordning og tilpasning av planverket for den nye kommunen. Statsforvalteren i Trøndelag oppfordrer også kommunen til å se hen til kunnskapen fra arbeidet som ble gjennomført i forbindelse med kommunereformen, spesielt med tanke på de utfordringene som da ble identifisert og hvordan Åfjord kommune ønsker å møte disse. Det ble da omfattende redegjort for utfordringer og muligheter for de ulike alternativene, og dette vil kunne utgjøre et viktig kunnskapsgrunnlag for utviklingen av Åfjord kommune som tjenesteyter og utviklingsaktør.

Utfordringer i tilknytning til befolkningsutvikling og demografi er godt beskrevet i planstrategien. Det er et godt grep å benytte befolkningsutvikling og demografi som utgangspunkt for fremtidige behov og investeringer og for strategien innen ulike områder. Det kan ellers med fordel også synliggjøres at bærekraftig økonomi er ryggraden i lokalsamfunnet, og at eventuelle endringer i økonomiske rammer vil kunne kreve prioriteringer i tiden som kommer. Det er hensiktsmessig at planstrategien gir en god beskrivelse av de økonomiske utfordringene kommunen står overfor i planperioden. Statsforvalteren vurderer at strategien gir en god oversikt over plan- og strategiarbeid i planperioden.

Landbruk

Planstrategien peker på sentrale utfordringer for Åfjordsamfunnet framover, bl.a. er det en overordna målsetting å øke antallet innbyggere/alternativt stabilisere folketallet. Mange kommuner sliter med nedgang i folketall og en stadig eldre befolkning. Kommunen ønsker å prioritere planoppgaver som understøtter tiltak som kan gi en positiv befolkningsutvikling. Arbeidet med å etablere ny overordna plan for den nye kommunen er en prioritert oppgave og skal startes i 2020.

Det er positivt at det skal startes arbeid med å utarbeide både samfunnsdel og arealdel i perioden. Det anbefales at det i samfunnsdelen utarbeides en langsiktig arealstrategi hvor bl.a. analyser av

forventet befolkningsutvikling gir føringer for framtidig arealbehov. Arealstrategien må bygge på en vurdering av det framtidige behovet for utbyggingsareal til de viktigste formålene. Dette innebærer bl.a. en vurdering av behovet for areal til boligformål og fritidsformål. Det er positivt at kommunen skal gjennomgå eksisterende områder for fritidsboliger for å se om det er noen som kan tas ut.

Primærnæringene er viktige næringer i Åfjord og er tredje størst i forhold til antall sysselsatte. Strategien bør derfor bidra til å ivareta verdifulle produksjonsressurser for jordbruk og skogbruk, og til å sikre grunnlaget for en god og bærekraftig utvikling av landbruket. Kommunen har valgt å utsette rullering av landbruksplanen, da det ikke er ressurser til å følge opp alle planer i perioden. Statsforvalteren som landbruksmyndighet forutsetter derfor at hensynet til primærnæringene ivaretas gjennom den overordna planleggingen.

Tettstedutvikling blir et sentralt tema. Det legges opp til at områdereguleringen for tettstedene tas inn i arbeidet med arealdelen. For å skape gode og attraktive sentrum og tettsteder og samtidig spare omkringliggende landbruks- og naturarealer, vil det være viktig å tenke samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og høy arealutnyttelse. For jordvernet er det oftest boligbygging, næring og samferdselstiltak som er mest utfordrende. Vi vil minne om de nasjonale målsettingene om å ta vare på landbrukets ressursgrunnlag, synliggjort bl.a. gjennom jordloven og nasjonal jordvernstrategi. Dette er en nasjonal målsetting som må synliggjøres gjennom lokale planer.

Reindrift

Fovsen Njaarke sijte/ Fosen reinbeitedistrikt har beiteområder innenfor hele Åfjord kommune bortsett fra på øyene. Innenfor kommunen er også alle sesongbeiter representert, slik at kommunen har «året rundt» reindrift. Grunnlovens § 108 og internasjonale forpliktelser pålegger både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å ta hensyn til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i samfunnsplanlegging og arealplanlegging. Statsforvalteren i Trøndelag kan ikke se at planstrategien har innlemmet noen av de overnevnte punktene.

For reindriften er arealspørsmål spesielt viktig. Nasjonale myndigheter har gjennom lovgivning (pbl. § 3-1, c) og retningslinjer for arealplanleggingen pekt på kommunen som den sentrale aktør for å sikre at reindriftnæringen har tilstrekkelige og egnede arealer for sin næringsutøvelse. Reindriften er en av de mest arealavhengige næringene i Norge, og en av de største utfordringene for reindriften er tap av beitearealer til utbyggingsinteresser. I tillegg er næringen definert som en urfolksnæring og er derfor spesielt viktig for å ivareta hensynet til det sørsamiske levesett og kultur.

Tidlig involvering av reindriften er avgjørende, både for å kartlegge arealbehovet og mulige fremtidige konfliktområder knyttet til kommunens utviklings- og innsatsområder. Dette vil gi større forutsigbarhet knyttet til de ulike og tidvis motstridende interessene i sakene. Å involvere reindriften på tidlige tidspunkt i planarbeidene er avgjørende, nettopp for å sikre at også reindriften sine interesser blir hørt.

Klima og miljø

I arbeidet med kommunal planstrategi legger Åfjord kommune FNs bærekraftsmål til grunn. Statsforvalteren som miljømyndighet vil spesielt peke på målene *12 Ansvarlig produksjon og forbruk*, *13 Stoppe klimaendringene*, *14 Livet under vann* og *15 Livet på land*.

De nasjonale forventningene til kommunene er at de, med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål, skal skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning. Stikkord i denne sammenheng er god nok avfallshåndtering, reduksjon av forurensning og bærekraftig bruk av ressursene. Videre handler det om å bekjempe

klimaendringene og konsekvensene av dem. Andre viktige arbeidsområder er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, samt stanse tap av artsmangfold.

Arbeidet med ny samfunnsdel startes opp i 2020, og kommunen har vedtatt oppstart av revidering av klima- og miljøplan. Det kan være et godt alternativ at temaene i gjeldende klima- og miljøplan innarbeides som en del av samfunnsplanen. Strategier og prioriteringer i klima- og miljøspørsmål bør ha realistiske måloppnåelser, og tilpasses kommunens faktiske forhold. Vi vil anbefale kommunen å se klima og miljø i sammenheng med flere tema – gjerne innarbeidet i en sektorovergripende plan som samfunnsdelen. Dette kan bidra til at målene og strategiene blir implementert hos flere ulike etater.

Statsforvalteren som miljømyndighet er altså av den oppfatning at flere tema som berører klima og miljø kan og bør ses i sammenheng med hverandre. Klimaregnskap og klimatilpasning henger naturlig sammen med flere andre tema som for eksempel samordnet bolig-, areal og transportplanlegging og bevaring og restaurering av myr. Naturmangfold henger sammen med friluftsliv, klimatilpasning, arealbruk m.m. Vi foreslår at kommunen utarbeider strategier for temaene friluftsliv, sti- og løypenett, motorferdsel i utmark/på sjøen, strandsone, klima, klimatilpasning, naturmangfold, forurensning, sykkelveier og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Om disse temaene er del av samme plan vil det være enklere å se dem i sammenheng der det er naturlig. Også plan for vann og avløp kan være nyttig å se på i sammenheng med de noen av de andre temaene som her er omtalt.

Kommunen bør også ha en strategi for arealbruk. Det er bra at kommunen ønsker å se på områder for fritidsbebyggelse i forbindelse med arbeidet med kommuneplanen. Det kan være fornuftig å utarbeide strategi også for fritidsbebyggelse som bør ses i sammenheng med flere tema som er nevnt i avsnittet over.

Det er svært positivt at kommunen ønsker at arealnøytral forvaltning skal stå sentralt i arbeidet med arealdelen. Også arealdisponeringen i sjøområdene og strandsoneforvaltning er viktige tema som det er positivt at kommunen ønsker å ha søkelys på videre.

Det er også bra at kommunen har en bevissthet rundt verdien av naturmangfold, stabilt klima, ren luft og godt vann, og ønsker at fremtidige generasjoner også skal få nyte godt av dette. Åfjord har flere, relativt store, inngrepsfrie naturområder, også noen fra fjord til fjell det vil være viktig å ivareta. Kommunen har også varig verna vassdrag, som det er ekstra viktig å ta vare på. Kunnskap om naturmangfoldet bør ligge til grunn for all arealplanlegging. Kunnskapsgrunnlaget i Åfjord kommune er relativt gammelt, og det er derfor behov for et bedre kunnskapsgrunnlag. Strategier for naturmangfold er et veldig nyttig grunnlag i videre arealplanlegging, og kan bidra til å gjøre planleggingen mer forutsigbar. Det er også nyttig å ha god oversikt over naturmangfoldet for bedre å kunne planlegge løyper og stier og annen friluftslivsbruk. I forbindelse med kartlegging av friluftsområder og utarbeidelse av Plan for idretts- og friluftsanlegg er det viktig å huske at noen naturområder er mer sårbare for stor ferdsel enn andre, og kanalisering av ferdsel til mindre sårbare områder, eller til mindre sårbare tider av året, er alltid positivt. I den sammenheng vil vi minne om Sensitive artsdata som kartfester viktige arter som kan være sårbare for stor menneskelig trafikk. Dersom kommunen har naturtyper som krever skjøtsel som for eksempel slåttemark, kan en også utarbeide strategier for bevaring av natur gjennom skjøtsel.

Miljødirektoratet vil i elektronisk søknadssenter (ESS) lyse ut midler for 2021 for utarbeidelse av plan for naturmangfold, og kommunen kan vurdere om en slik plan kan være aktuell å utarbeide.

Helse og omsorg

Åfjord kommune har utarbeidet en god planstrategi, der det gis gode beskrivelser av både utviklingen i de to tidligere kommunene Åfjord og Roan og utfordringene for den nye Åfjord kommune. Det er viktig at det nye planverket bygger på en felles forståelse og løsninger for den nye kommunen.

Som det framgår av utkastet til planstrategi, er det i 2020 satt i gang et omfattende planarbeid på mange områder. Statsforvalteren støtter vurderingene av at aldersbæreevnen i Åfjord vil bli en stor utfordring. Dette må det tas hensyn til i både samfunnsdel og arealdel. Med en aldrende befolkning må det gjøres vurderinger av behov for endringer i sammensetningen av boligtyper i kommunen. Når det arbeides videre med planverket innen helse- og omsorg må kommunen aktivt ta inn de planbehov som utløses av Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre (Meld. St. 15 (2017–2018)). Målet med reformen er at eldre kan mestre livet lenger og ha en trygg, aktiv og verdig alderdom. Reformen løfter fram fem innsatsområder og 25 utprøvde løsninger. Områdene er et aldersvennlig Norge, aktivitet og felleskap, mat og måltider, helsehjelp og sammenheng. Reformen legger opp til at kommunene behandler og vedtar hvordan reformens løsninger skal innføres lokalt. De kommunene som omstiller seg i tråd med reformen vil bli prioritert ved søknad om midler fra relevante eksisterende og eventuelt nye øremerkede ordninger. Kommunene bør synliggjøre hvordan reformen er tenkt integrert i kommuneplanens samfunnsdel, og eldrerådet bør medvirke i planprosessene som kan knyttes til Leve hele livet.

I kommunens utkast til planstrategi, går det fram at den forebyggende delen av rus og psykisk helse vil inngå i annet planverk for folkehelse og vil ha en naturlig kobling mot Plan for barn og unges oppvekstsvilkår, herunder barn med funksjonsnedsettelse. Statsforvalteren ser det som svært positivt at Åfjord kommune tydelig løfter psykisk helse og rus inn i folkehelsearbeidet.

Samfunnssikkerhet

Det er positivt at den nye kommunen tar samfunnssikkerhet og beredskapsplikten på alvor, og skal utarbeide ny helhetlig ROS-analyse mv. Kommunen skal også utarbeide ny samfunnsdel, og det forventes at samfunnssikkerhet- og beredskap blir et viktig tema i den planen.

Med hilsen

Trude Mathisen (e.f.)
seksjonsleder
Kommunal- og justisavdelingen

Thomas Møller
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Kommunal og justis: Thomas Møller – 74 16 81 26

Klima og miljø: Maria Aastum – 73 19 92 25

Landbruk: Aino Holst Oksdøl – 74 16 82 00

Samfunnssikkerhet: Lars Petter Løkken – 74 16 81 76

Helse og omsorg: Frode Engtrø – 73 19 93 18

Reindrift: Julia Arnfinnsdatter Vesterhus – 74 13 80 54

Kopi til:

Trøndelag fylkeskommune Fylkets hus, Postboks 2560 7735 STEINKJER